
Sivustojen saavutettavuuden parantaminen – pikaopas paikallishallinnoille ja viranomaisille

© Siteimprove

Noin joka viidennellä ihmisellä on internetin käyttöön vaikuttava vamma. Tämä tarkoittaa, että Euroopan unionin alueella noin 80 miljoonaa henkeä tarvitsee internetin käyttämiseen avustavia tekniikoita.

Väestön ikääntyessä tällaisten ihmisten määrä lisääntyy entisestään. Arvion mukaan vuonna 2020 noin 120 miljoonaa henkeä EU:ssa ei voi käyttää verkkosivustoja perinteiseen tapaan.

Lisätäkseen verkkosivustojen saavutettavuuden kehittämistä EU:n hallintoelimet antoivat joulukuussa 2016 direktiivin verkkosivustojen saavutettavuudesta. Yksinkertaistettuna direktiivin tarkoitus on luoda esteetön EU, jotta kaikki voivat käyttää julkisia sivustoja vammoistaan huolimatta yhtä vaivattomasti. EU:n jäsenvaltioiden on muutettava kansallista lainsäädäntöään direktiivin mukaiseksi 23.9.2018 mennessä.

Siteimprove on koonnut tämän oppaan auttamaan paikallishallintoja ja viranomaisia sivustojen saavutettavuuden kehittämisessä. Tämä on pikaopas, jonka avulla verkkosivustosta vastaavan tiimin jäsenet ja ylläpitäjät voivat ratkaista yleisimpiä ja tärkeimpiä saavutettavuuteen liittyviä ongelmia.

Aloittaminen: Seitsemän tärkeintä saavutettavuuteen liittyvää tarkistusta, jotka on tehtävä

Seuraavassa kuvataan seitsemän yleistä saavutettavuuteen liittyvää ongelmaa. Lisäksi kerrotaan, miksi ne ovat tärkeää korjata ja kuinka se tehdään. Näistä ongelmakohtista on hyvä lähteä parantamaan verkkosivuston saavutettavuutta.

Jokainen näistä seitsemästä tarkistuksesta liittyy tiettyyn globaalien Verkkosisällön saavutettavuusohjeiden (WCAG) kohtaan. Voit tutustua kuhunkin WCAG-tarkistukseen Siteimproven Accessibility-moduulissa.

1. Sivu ei sisällä otsikoita (WCAG: 1.3.1)

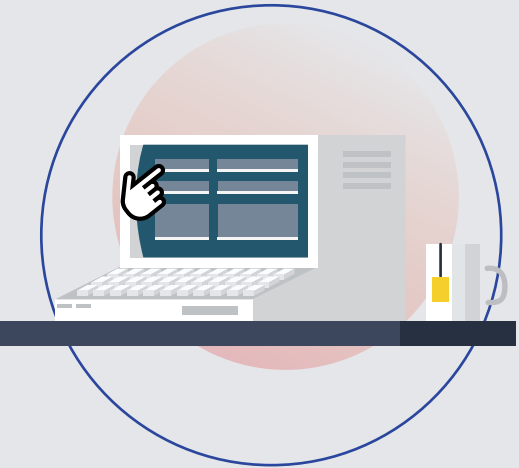
Sokeat ja huononäköiset liikkuvat sivustoissa yleensä otsikoiden avulla, jotta saavat selvää sivustojen sisällöistä. Jos sivulla ei ole otsikkoa, sen sisältöä voi olla vaikea hahmottaa. Sen vuoksi kaikilla sivuilla tulisi olla otsikot loogisessa järjestyksessä H1:stä H6:een tarpeen mukaan.

2. Otsikon teksti puuttuu (WCAG: 1.3.1)

Tekstitön otsikko on poistettava koodista, jos sitä on käytetty väärin (esimerkiksi rivinvaihdon sijaan), tai otsikon on sisällettävä kuvaavaa tekstiä. Jos otsikon teksti puuttuu, ruudunlukija luulee, että sen on luettava jotakin. Tämä saattaa hämmentää avustavaa tekniikkaa tarvitsevia käyttäjiä.

3. Syöttökentässä ei ole kuvausta (WCAG: 1.3.1/3.3.2)

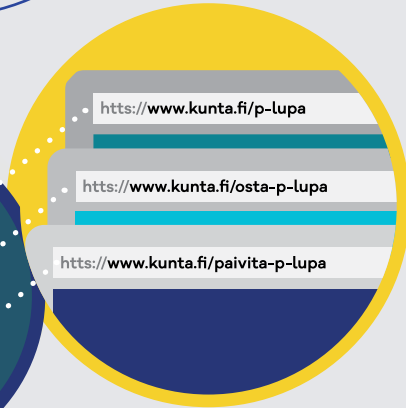
Jos syöttökentän tarkoitusta ei ole ilmaistu selkeästi (esimerkiksi verkkolomakkeessa), sokeiden ja huononäköisten voi olla vaikea selvittää, mitä tietoja kenttään on syötettävä. Syöttökenttiin on siis aina liitettävä selkeä kuvaus, jotta avustavaa tekniikkaa tarvitsevat käyttäjät tietävät, mihin kenttää käytetään.

4. Linkkiteksti on liian yleinen nykyisessä kontekstissaan (WCAG: 2.4.4)

Linkkiteksti on liian yleinen nykyisessä kontekstissaan (WCAG: 2.4.4) Yleisluonteiset linkkitekstit, kuten Napsauta tätä tai Lue lisää eivät kerro mitään linkin kohteesta. Linkkitekstit on kirjoitettava niin, että ne ovat ymmärrettäviä myös ilman kontekstia. Silloin avustavaa tekniikkaa tarvitsevat käyttäjät tietävät, mitä linkkiä napsauttavat. Linkkiteksteissä pitäisi tästä syystä käyttää avainsanoja, kuten Lue lisää organisaatiiorakenteestamme tai Organisaatiomme rakenne.

5. Linkkiteksti, jota käytetään viittaamaan useaan eri kohteeseen (WCAG: 2.4.4)

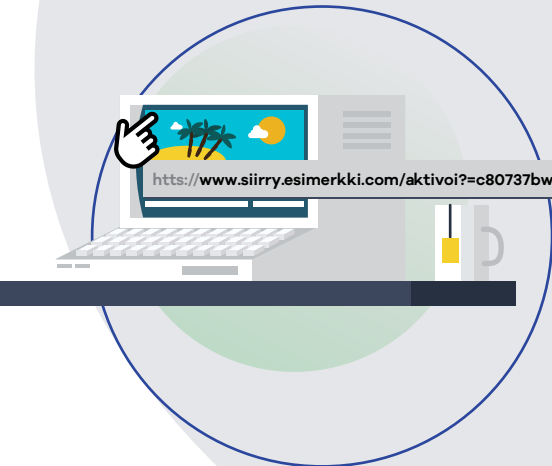
Samaa linkkitekstiä käytetään useissa linkeissä, jotka ohjaavat käyttäjän eri kohteisiin. Jotkut käyttäjät eivät näe kahden samanlaisen linkin eroa, ellei sitä ole selitetty. Ellei kahden linkin kohde ole sama, jokaisen linkkitekstin on aina oltava yksilöllinen.

6. Värikontrasti ei ole riittävä (WCAG: 1.4.3)

Riittämätön kontrasti tekstin ja taustan välillä voi aiheuttaa ongelmia näkövammaisille tai värisokeille käyttäjille. Näkökyvystä riippumatta kenen tahansa on vaikea lukea tekstiä, jonka värikontrasti on heikko. Sen vuoksi normaalikokoisen tekstin kontrastisuhteen on oltava vähintään 4,5:1 ja suurikokoisen tekstin kontrastisuhteen vähintään 3:1.

7. Kvalinkillä ei ole tekstivastinetta (WCAG: 2.4.4)

Kualinkille ei ole määritetty tekstivastinetta (alt), joka kuvaa linkin tarkoitusta. Jos kuvalla ei ole tekstivastinetta, avustavaa tekniikkaa tarvitsevat käyttäjät eivät tiedä, minkälaista linkkiä he napsauttavat. Jos kuva on esimerkiksi linkitetty artikkeliin, kuvaile artikkelin sisältöä.

Tarkistuslista: Kuinka voit valmistautua mahdollisimman hyvin

1. Valitse tiimi ✓

- Verkkosivuston saavutettavuuden kehittäminen on tiimityötä. Sen vuoksi roolien ja vastuiden jakaminen on tärkeää.
- Mieti seuraavia asioita: Kuka omistaa projektin? Kuka on vastuussa edistymisen seurannasta? Mitä sivuston ylläpitäjiltä odotetaan?

2. Kouluta tiimi ja tiedota sitä parhaista käytännöistä ✓

- Koko tiimin on tunnettava WCAG 2.0 -ohjeet, jotka muodostavat tarkistusprosessin perustan.
- Erityisesti verkkosivuston kehittäjien ja suunnittelijoiden on tunnettava sivustossa liikkumista, otsikoita, värikontrastia ja koodia koskevat käytännöt.
- Sivuston ylläpitäjien on tunnettava vähintään HTML-koodin rakenne, sivujen otsikot, linkkitekstit ja kuvien alt-tunnisteet.

3. Päivitä sisäiset oppaat ✓

- Varmista ehdottomasti, että suunnittelua ja sivustoja koskevissa oppaissa on otsikoita koskevat säännöt sekä ohjeet saavutettavuuden edellyttämän värikontrastin käyttämiseen ja siihen, kuinka sivustoon lisätään kuvia ja asiakirjoja.

4. Aseta ongelmat tärkeysjärjestykseen ja tee aikajana

- Jotta sivusto olisi WCAG:n (ja sivustojen saavutettavuutta koskevan EU-direktiivin) mukainen, sivuston ongelmat on korjattava. Jotkin niistä ovat kuitenkin tärkeämpiä kuin toiset.
- A-tason saavutettavuusongelmat ovat tärkeämpiä kuin AA-tason ongelmat. Ne on siis korjattava ensin.
- Aseta etusijalle ongelmat, jotka vaikuttavat suurimpaan kävijämäärään ja aikatauluta sitten eritasoisten saavutettavuusongelmien ratkaiseminen

5. Aseta etusijalle sivustosi eniten käytetyt asiakirjat

- Päivitä vanhat asiakirjat, kuten PDF-tiedostot, saavutettavaan muotoon. Tämä onnistuu Adobe Acrobatilla ja vastaavilla ohjelmissa.
- Kannattaa myös luoda mallipohja, jota sivuston ylläpitäjät voivat käyttää jatkossa.

6. Sitouta toimittajasi sivuston saavutettavuuden kehittämiseen

- Jos aiot uudistaa sivustoasi lähitulevaisuudessa tai tarvitset kolmannen osapuolen palveluntoimittajaa (esimerkiksi sisällönhallintajärjestelmän toimittajaa), on hyvä hetki vaatia, että myös toimittajat sitoutuvat noudattamaan WCAG:n vaatimuksia.
- Määrittele vaatimukset, jotta odotuksesi ovat toimittajille mahdollisimman selkeät.

7. Keskity sivuston vaiheittaiseen parantamiseen ✓

- Ota tavoitteeksi kehittää verkkosivustoa vaiheittain.
- Tunnista sivuston nykyiset heikkoudet Siteimproven Accessibility-moduulilla. Moduuli asettaa ongelmat tärkeysjärjestykseen puolestasi, jotta voit keskittyä yhteen osa-alueeseen kerrallaan.

Onnea matkaan!

**Haluatko oppia lisää tai tarvitsetko
apua verkkosivujesi kanssa?**

Ota meihin yhteyttä!